

OMA'S GROENE TUINTIPS

52 DUURZAME & BETAALBARE
OPLOSSINGEN VOOR TUINPROBLEMEN

CASPER BOOT

INHOUD

VOORWOORD.....	5
LEGENDA	5
NAWOORD	110
DANK	112
COLOFON	112

LENTE

Spontane planten	7
Groene aanslag.....	9
Zevenblad en andere woekeraars	11
Tegelwippen	13
Klavers en paardenbloemen.....	15
Engerlingen en andere bodeminsecten.....	17
Onkruid tussen de tegels	19
Kruiden bewaren.....	21
Slakken	23
Heermoes en andere signaalplanten	25
Rupsen	27
Grondproblemen.....	29
Buxusmot	31

ZOMER

Bladluis.....	33
Brandnetels.....	35
Muggen.....	37
Fruitvliegjes.....	39
Wolluis.....	41
Eikenprocessierups.....	43
Meeldauw.....	45
Wespen, bijen en hommels	47
Witte vlieg.....	49
Bloedluis.....	51
Stokroosnuitkever.....	53
Mieren	55
Hortensia vermeerderen.....	57

HERFST

Egelgarantie.....	59
Zaden oogsten.....	61
Schimmels en andere plantenziekten.....	63
Verplanten.....	65
Heg/Haag.....	67
Winterklaar.....	69
Bloembollen planten en vermeerderen	71
Bladeren.....	73
Vieze vijver	75
De eerste nachtvorst	77
Dahliaknollen oogsten en bewaren.....	79
Duurzame kerstboom	81
Stekken.....	83

WINTER

Winterdip	85
Wateroverlast.....	87
Vogelvoer.....	89
Knaagdieren.....	91
Ongewenste vogels.....	93
Mollen	95
Kippen.....	97
Woelmuizen	99
Bevroren vijver	101
Katten(poep).....	103
(Voor)zaaien in kas of koude bak.....	105
Lelijke muur.....	107
Buren.....	109

VOORWOORD

Je kent ze wel, de tips waar je ouders of grootouders mee op de proppen kwamen bij 'problemen' in huis of tuin. Voor alles was wel een simpele, betaalbare oplossing. Of het nou ging om die rotmieren onder je terras, slakken die je sla opvrat en terror-luizen in je lievelingsrozen: oma wist altijd raad! Overigens waren de oplossingen niet altijd duurzaam en milieubewust, maar dat hadden we toen nog niet door.

In dit boekje neem ik je aan de hand van de seizoenen mee de tuin in en tackelen we iedere week een probleem. Soms alleen al door er anders naar te kijken. Want zijn wespen nou wel zo'n ramp of hebben ze ook een functie? Moeten we brandnetels uitroeien of kan je ze misschien ook nog gebruiken om je tuin te verbeteren? Bestaat onkruid eigenlijk wel of moeten we wat we van oma geleerd hebben een beetje loslaten en deze spontane planten juist omarmen?

Tijd dus voor grootmoeders tips in een modern jasje (of tuinbroekie). Voor ieder tuinprobleem is een leuke, natuurlijke, duurzame en betaalbare oplossing.

PS: Gevoelsmatig start het nieuwe tuinseizoen in het voorjaar. Zo heb ik dit boekje dus ook geschreven: van lente tot en met winter. Vandaar dat het niet begint met weeknummer 1. Het lijkt me leuk als je een jaar lang met de seizoenen meeleeft. Al kan ik me voorstellen dat je daar niet altijd het geduld voor hebt en toch al stiekem vooruit- of terugbladert. Veel plezier!

Casper Boot

LEGENDA

DIER

PLANT

ZIEKTE

WEER

MENS

DIY/TIP

☆☆☆ simpel

☆☆☆ gaat wel

☆☆☆ best pittig

€ € € (bijna) gratis

€ € € betaalbaar

€ € € wat duurder

♥ ♥ ♥ oké

♥ ♥ ♥ goed bezig

♥ ♥ ♥ super!

LENTE

SPONTANE PLANTEN

WEEK 12

PROBLEEM

Laten we maar meteen met één van de grootste tuinergermissen beginnen: onkruid! Daarmee bedoelen mensen een lokaal ongewenste plant. De term 'onkruid' is subjectief en wordt vooral gebruikt door hoveniers, groenbeheerders, landbouwers en siertuinbezitters. Het probleem is dat we die plantjes niet zelf hebben geplant. Ze stonden niet in ons beplantingsplan en komen ongevraagd tevoorschijn in onze zorgvuldig aangelegde tuinen. En daar hebben wij, mensen, vaak moeite mee. We willen de regie houden en denken alles te kunnen bepalen. Bij natuurvriendelijk tuinieren hoort loslaten. Ook deze 'ongewenste' planten hebben een functie in het grote geheel en zijn bijvoorbeeld heel nuttig voor insecten.

OPLOSSING

Laat ik zelf al het onkruid dan zomaar groeien? Nee hoor, ik probeer er een middenweg in te vinden. Als het te veel wordt en mijn vaste planten in de verdrrukking komen trek ik er wat uit. Soms zitten er mooie verrassingen tussen. Aanwaaiers noemen we dat ook wel. Zaad van bloemrijke kruiden, dat vanuit de tuin van de burens of straatberm aan is komen waaien. Wil je onkruid toch weghalen? Met de hand kun je netjes werken en andere planten sparen. Het beste wied je op droge dagen, bij nat weer zullen de onkruidjes namelijk meteen weer gaan wortelen. Je kunt de uitgetrokken plantjes dan laten liggen of je gooit ze op de composthoop. Houd er wel rekening mee dat onkruid zich op de composthoop ook kan verspreiden!

Bodembedekkers zoals hondsdriften maagdenpalm zorgen ervoor dat onkruid geen kans krijgt. Maak ergens een hoekje waar onkruid wél mag groeien. Al is het maar één vierkante meter. Want hoe meer verschillende planten, hoe meer verschillende diertjes iets in je tuin vinden.

Periode: **LENTE-ZOMER**

Moelijkheidsgraad: ☆ ☆ ☆

Kosten: € € €

Duurzaam: ♥ ♥ ♥

LENTE

GROENE AANSLAG

WEEK 13

PROBLEEM

Als de dagen korter worden en er veel regen valt, zie je je vakkundig bestrate plaatsje al snel groen en mossig worden. Bijkomend probleem is dat mossen en algen het water vasthouden, waardoor het alleen maar verergert. In het voorjaar willen we graag met een schone lei beginnen en moet dat glibberige groen worden geëlimineerd! Vaak grijpen we dan naar de hogedrukspuit. En eerlijk gezegd is dát dan weer net een ergernis van mij (zie pagina 109): het schoonspuiten duurt soms uren en het monotone gebrom gaat door merg en been. Ik kan je alvast verklappen dat een hogedrukspuit sowieso geen goed idee is. Maar hoe kom je dan van die groene aanslag af?

OPLOSSING

Vervang je tegels waar het kan door groen zoals bodembedekkers of gras. Kies voor een halfverharding, zoals schelpen of split. Zorg waar je wel bestraat voor goede afwatering! Als het water op je terras blijft staan, creëer je een perfect klimaat voor groene aanslag en dat wil je nou juist niet. Met een hogedrukspuit verwijder je vaak meer dan de bedoeling is, ook het zand tussen de voegen. Bovendien worden sommige tegels poreus en dan gaat het van kwaad tot erger. Wat helpt wel? Zo nu en dan vegen, ook in het najaar. Eventueel met heet water. Gebruik geen soda, groene zeep of natuurazijn zoals oma vroeger deed. Dat is schadelijk voor de biodiversiteit in je tuin.

Een schelpenterras of -pad heeft veel voordelen: het is relatief goedkoop, het water kan goed weg en het geeft je tuin een natuurlijke, zomerse uitstraling. Onze kippen pikken soms een schelpje mee. Door de kalk die erin zit produceren ze stevigere eierschalen.

Periode: **HERFST T/M LENTE**

Moeilijkheidsgraad: ☆ ☆ ☆

Kosten: € € €

Duurzaam: ♥ ♥ ♥

LENTE

ZEVENBLAD

EN ANDERE WOEKERAARS

WEEK 14

PROBLEEM

Zevenblad is een vaste plant uit de schermbloemenfamilie. De plant groeit op schaduwrijke plaatsen zoals heggen, wegbermen en akkerranden. Vaak op vochtige, bemeste grond. Andere namen voor zevenblad zijn hanenpoot of tuinmanverdriet. Dat laatste zegt eigenlijk al genoeg. Heb je deze plant eenmaal in de tuin, dan kom je er niet gemakkelijk meer vanaf. Deze eetbare woekeraar vermeerdert zich namelijk via zijn wortels en die zitten soms wel 40 centimeter diep in de grond. In de winter sterft alles boven de grond af, om in het voorjaar in veelvoud terug te keren. Uitroeien kan wel, maar vergt héél veel doorzettingsvermogen. De vraag is of je dat moet willen.

OPLOSSING

Maak van de nood een deugd en gebruik de bladeren voor het bereiden van stampot, pesto, kruidensoep en thee. Er zijn heel veel recepten te vinden via internet. Dat is natuurlijk leuk, maar uiteindelijk willen de meeste mensen zevenblad helemaal weg- of in ieder geval in toom houden. Pak een riek en verwijder de plant met volledige wortel. Als je kippen hebt (zie pagina 97), kun je die alvast wat voorwerk laten doen. Ze zijn dol op zevenblad en trekken de wortels voor je uit de grond. Maak het karwei af met een drietand en gooi niets op de composthoop! Een rigoureuze oplossing is de grond afdekken met stevig zwart plastic dat geen daglicht doorlaat. Omdat het zevenblad geen licht meer krijgt, gaat de plant dood. Dit kan wel twee jaar duren.

Plant een bodembedekker die in de winter groen blijft om zevenblad te verslaan. Ooievaarsbek is uitermate geschikt! Deze kan in de schaduw, bloeit mooi roze-rood en is ook nog eens simpel te stekken (zie pagina 83).

Periode: **LENTE**

Moeilijkheidsgraad: ☆ ☆ ☆

Kosten: € € €

Duurzaam: ♥ ♥ ♥

LENTE

TEGELWIPPEN

WEEK 15

PROBLEEM

Tegelwippen! Je hebt er vast van gehoord? Zoals je zelf waarschijnlijk ook wel gemerkt hebt, krijgen we steeds vaker te maken met extremere weersomstandigheden. De ene keer flinke buien, de andere keer enorme droogte. Onze leefomgeving is zo sterk versteend, dat hittestress en wateroverlast (zie pagina 87) de gevolgen zijn. Logisch, want stenen zorgen niet voor verkoeling als het heet is en laten geen water door als het regent. De oplossing? Tegels eruit, groen erin! Dat klinkt simpel en dat is het eigenlijk ook, helemaal voor tuinliefhebbers. De laatste jaren proberen gelukkig steeds meer mensen letterlijk hun steentje bij te dragen. Er is zelfs een nationaal kampioenschap in het leven geroepen. Vervang je tegels door groen! Doe je mee?

OPLOSSING

Mijn advies? Doe het stapje voor stapje, en begin klein. Ik hoor vaak dat het soms best overweldigend kan zijn als je je hele tuin in een keer aan wilt pakken en er honderden tegels uit moeten. Maar dat hóeft natuurlijk ook niet. Begin gewoon eens met het wippen van vier tegels en maak daar een leuk kruidentuintje. Doe er meteen wat bloembollen (zie pagina 71) bij, dat is goed voor de biodiversiteit. Wil je meer plantjes, maar heb je weinig budget? Ga op zoek naar lokale kwekers en particulieren die biologische plantjes verkopen. Wat je met de gewipte tegels doet? Je kunt ze natuurlijk afvoeren, maar ik vind dat zonde. Maak er een leuk stapelmuurtje van! Een uitgebreide DIY vind je in mijn boek 'Je eigen paradijs'.

Een stapelmuurtje maken is erg leuk en nuttig. Wilde bijen maken dankbaar gebruik van de kieren in je muurtje. Ook spinnen, kikkers, hagedissen en salamanders kunnen zich erin verstoppen. Met al deze bewoners is het weer een bron van voedsel voor andere dieren, zoals egels.

Periode: **HELE JAAR**

Moeilijkheidsgraad: ☆ ☆ ☆

Kosten: € € €

Duurzaam: ♥ ♥ ♥

LENTE KLAVERS EN PAARDENBLOEMEN

WEEK 16

PROBLEEM

Niets mooier dan een gazon met klavers, paardenbloemen en madeliefjes. Toch? Helaas denken veel mensen daar anders over. Een grasveld moet strak en netjes zijn en daar mag geen enkel ander plantje in groeien. Dat is de gedachte die oma en opa vroeger hadden en die zit nog steeds in onze hoofden. Dus gaan we iedere keer weer aan de slag met het toevoegen van voedingsstoffen, maaian we regelmatig, verticuteren we erop los, zaaien we kale plekken in, het houdt maar niet op. En echt, tenzij je een golfbaan of voetbalveld hebt, is het niet nodig om er een biljartlaken van te maken. Dat is veel te eentonig en voegt niks toe voor de natuur.

OPLOSSING

Maaian in maart, april en zelfs mei is écht niet nodig, liefst wacht je tot de zomer. Zo geef je boterbloemen, madeliefjes en andere bloemen de kans om te bloeien. Positief effect: meer voedsel en schuilplaatsen voor insecten! Paardenbloemen zijn in het vroege voorjaar een belangrijke bron van nectar voor vlinders. Bloeiende klavers voorzien bijen en hommels van stuifmeel en zo kan ik nog wel even doorgaan. Mocht je nu nog een eentonig grasveld hebben: er zijn heel mooie biologische, inheemse bloemenweidemengsels te koop. Zoek online maar eens op 'biologische bloemenweidemengsels' of 'biologische bloemzaden'. De kosten voor een bloemrijk grasveld zijn lager dan die voor het onderhoud van een gazon.

Voor fanatieke grasmaesters is niet of minder maaian een enorme uitdaging. Probeer het eens zou ik zeggen en kijk wat er gebeurt. Maai eventueel leuke slingerpaadjes in je gras, maar laat altijd stukken lang. Maai ook nooit alles tegelijk en laat het maaisel niet te lang liggen.

Periode: **LENTE-ZOMER**

Moeilijkheidsgraad: ☆ ☆ ☆

Kosten: € € €

Duurzaam: ♥ ♥ ♥

LENTE

ENGERLINGEN

EN ANDERE BODEMINSECTEN

WEEK 17

PROBLEEM

Engerlingen. De naam alleen al bezorgt veel tuinbezitters koude rillingen. En dan heb je ze nog niet eens gezien! Ik kom ze wel eens tegen tijdens het spitten in de tuin en vind het indrukwekkende beesten. Ze lijken qua structuur op een rups, hebben een c-vormig lichaam, een geelwitte kleur en een bruinoranje kop. Engerling is eigenlijk een verzamelnaam van verschillende soorten keverlarven zoals de bekende meikever. Ze leven in de grond en knabbelen graag aan de wortels van gras en andere planten die daardoor uiteindelijk zullen afsterven. Die bruine vlekken in m'n gazon vind ik niet eens zo erg, moet ik bekennen. Maar toen onze mooie clematis bij de voordeur ineens afstierf ben ik toch wel even op onderzoek uitgegaan.

De engerling van de meikever leeft gemiddeld drie jaar onder de grond. Daarna verpopt de larve en ontwikkelt ie zich tot een volwassen kever die maar enkele weken blijft leven. Je treft ze vaak aan in de buurt van beuken en haagbeuken.

OPLOSSING

Zie je pikkende vogels in je gazon, dan is er best kans dat ze op zoek zijn naar engertingen. Je zou dus kunnen zeggen dat mezen, kraaien en spreeuwen de natuurlijke vijand van de engerting zijn, net als mollen (zie pagina 95). Hoe meer biodiversiteit, hoe beter het evenwicht in je tuin; de natuurlijke vijanden komen dan vanzelf. Zorg daarom voor een gevarieerd beplante tuin, er is meer dan gras! Sterk geurende planten zoals knoflook en citroenkruid helpen ook, daar houden kevers niet van. Mocht je sneller resultaat willen, ga dan voor biologische bestrijding door middel van aaltjes, een soort microwormpjes. Te koop bij gespecialiseerde winkels en webshops. Het inzetten van aaltjes is simpel, betaalbaar, effectief en milieuvriendelijk.

Periode: **LENTE-ZOMER**

Moeilijkheidsgraad: ☆ ☆ ☆

Kosten: € € €

Duurzaam: ♥ ♥ ♥

LENTE

ONKRUID

TUSSEN DE TEGELS

WEEK 18

PROBLEEM

Heb je die groene aanslag eindelijk van je terras verwijderd (zie pagina 9), groeit er ineens van alles tussen de tegels. Dat kun je niet echt voorkomen, het komt vaak letterlijk aanwaaien. En uiteraard is zo'n kiertje tussen de klinkers of stoeptegels een perfecte plek voor een zaadje of pluisje om zich te nestelen en uit te groeien tot iets wat wij dan 'onkruid' noemen. Al noem ik het liever spontane planten (zie pagina 7). Want eigenlijk is het alleen maar een probleem als het betreffende plantje als storend en ongewenst wordt ervaren. En wie zijn wij om dat te bepalen? Persoonlijk vind ik het wel wat hebben, wat groen tussen de kinderkopjes in mijn tuinpad.

OPLOSSING

Bloed, zweet en tranen. Verwijder onkruid met de hand zodra je het ziet opkomen. De kans is dan het grootst dat je het met wortel en al verwijdert. Pak bij hardnekkig onkruid de voegenkrabber. Herhaal dit als het nodig is. Gebruik zeker geen huis-tuin-en-keukenmiddelen zoals azijn, zout en chloor. Ze doen hun werk, maar zijn zéér schadelijk voor het milieu. Besef dat dit soort 'stoeplantjes' belangrijk zijn voor de biodiversiteit in je tuin. Als voeding voor insecten bijvoorbeeld. Haal onkruid daarom alleen weg waar het echt nodig is. Focus je op je terras, maar laat dat leuke kronkelpadje of het bestrate hoekje achter in de tuin met rust.

Boomschors is een slimme manier om de bodem af te dekken en onkruid tegen te houden. Als je schors in de borders gebruikt, beschermt deze je planten tegen extreme weersomstandigheden. Uiteindelijk zal de schors composteren. Je moet deze dus wel regelmatig aanvullen.

Periode: **LENTE-ZOMER**

Moeilijkheidsgraad: ☆ ☆ ☆

Kosten: € € €

Duurzaam: ♥ ♥ ♥